

Szerkesztőség:

Rimaszombatban, Erzsébet-tér 9. szám. Ide intézendő a lap szellemi részét érdeklő minden közlemény és levelezés.

Bélyegtelen levelet nem fogadunk el.

Kéziratot nem adunk vissza.

Az előfizetés díja:

Egész évre . . . 8 korona.
Fél évre . . . 4 korona.
Negyedévre . . . 2 korona.

GÖMÖR-KISHONT

VÁRMEGYEI KÖZLÖNY.

A gömörvármegyei községi- és körjegyző-egylet hivatalos lapja.

MEGJELENIK HETENKINT EGYSZER: VASÁRNAP.

Felelős szerkesztő: KOMAROMY ISTVÁN.

Kiadóhivatal:

Rimaszombat, Erzsébet-tér 9. sz. alatt a könyvnyomdában. Ide intézendők a kiadóhivatalt illető előfizetés, hirdetésny, nyilttér és egyéb felszólalások

A hirdetés díja:

Egy háromsoros petisors térfogata 15 fillér.
Többszöri hirdetésnél árkedezmény.

Nyilttér:

Egy sor 50 fillér.

Előfizetést elfogad a „Gömör-Kishont” kiadóhivatala, nemkülönben minden hazai postahivatal, az előfizetés legzélszerűbben posta-utalvány útján eszközölhető. — Hirdetést csak a kiadóhivatal vesz fel.

Iskolai év elején.

Pár nap még és letelnek a nyári szünet napjai, bevonul az iskolások elszéledt hada és hónuk alatt könyvet cipelő kisebb nagyobb tanulók mutatkoznak az utcákon.

Mint a jó verőfényes időben rajzó méhek a köpű körül: akként sürgölődnek az iskolák táján a növendékek, hogy eltűnjenek a kapukon belül és teleszedjék elméjüket a tudásnak értékes színműzével.

A tudás pedig akkor válik értékes színműzé, ha nem kiforratlan elméleteket adunk az ifjuság fejletlen értelmének táplálékul, de a biztosabban megállapított tényeket és igazságokat tárjuk eléjük, úgy hogy lelki egyensúlyukat valamiképpen meg ne zavarjuk.

Mert ezt az életre olyan fontos lelki egyensúlyt borítaná fel szentségtörő kézzel az a nevelő, a ki a rábízott növendék szellemét kiforratlan elméletek tömkelegébe vezetné, a hol az eltévelyedett ifju lélek életrevaló munkakedv helyett a kételkedés, a szkepszis sötét moecsaiba fulladna bele.

A közelmúlt évtizedek szomorú példáit mutatják a szkepszisben fölnevelt növendékek, a mely ideálokban nem hisz, azokért nem kész áldozni semmit, a mely előtt a mohó élvezet vágya a legfőbb életelez és idő előtt elvált, erőtlen, enervált növendékeket szült a szkepszis tején növekedett erkölcsi csenevészeds. Mert okvetlenül logikai következetességgel erkölcsi csenevészeds, degeneráció származik abból, ha az emberi lelket, kivált a fiatal, nem látjuk elég erőteljesen ideális eszmékkel, vagy ha éppen azoktól megfosztani törekszünk őt lelki egyensúlyának megzavarásával.

Ezért egyáltalán nem tartjuk könnyű feladatnak a tanítók és nevelők működését, mert rosszul elvégezni ugyan bármit is könnyű dolog, de jól elvégezni mindent nehéz, még az utazásprest is.

A ki csak azt hiszi, hogy a könyvből egy-egy darab lecselezésével megül ki a nevelői működés, az annyit ért ehhez a dologhoz, mint az a bizonyos hajdu a harangöntéshez. A nevelésnek a tanító része is, hogy jól végezhesse, teljes jártasságot kíván abban az ismeretkörben, a melyről szó van, mert csak az egészen jártas ember lesz képes kiválogatni azt az anyagot, a mit a kiszabott idő alatt jól földolgozhat a tanuló elméje, csak ő lesz képes a helyes egymásután megsabni, mert a kapkodás többet ront, mint épít. Ezért csak a legnagyobb szükség okadatolhatta azt, hogy tanulmányait be nem végzett egyéneket is állítottak ideiglenesen tanítói vagy tanári székre, az ilyen szükségbeli helyzet egyáltalán nem tekinthető ideális állapotnak.

Hozzáértő ember azt sem fogja kívánatos dolognak tartani, hogy a tanítással foglalkozó egyének minél több óraszámot végezzenek a tanítás terén. Mert jól rosszul „lemorzsolni” ugyan lehet majd annyi órát, a mennyi érája van a nappalnak, de az csak olyan lesz, mint a miről mondani szokás: „adtál Uram esőt, de nincs benne köszönet!” Az ilyen lelketlen „lemorzsolás” teljesen haszontalan dolog, a mi helyett jobb volna a növendékeknek a szabadban sétálniok, legalább a tüdejük fejlődnek a friss levegőtől, míg a „lemorzsoló” órától nem fejlődik senkinek az elméje. Ne tessék pedig azt hinni, hogy tréfálok, vagy a saját foglalkozásomat akarom másoké felé emelni. Távols van ez tőlem: minden jól végzett munkát igen tudok becsülni, de husz évi tapasztalás van a hátam mögött s ez följosít arra, hogy kissé határozottabb hangon nyilatkozzam. Azt állítom tehát, hogy nem a sok „lemorzsoló óraszám” áll a jó tanítás quintessenciájára, hanem a jól átintott órákban és csak az anyagi erők elégtelensége szolgálhat méntségül, ha a tanítással foglalkozó embert, sok munkával terheljük, vagy az ellátás hiányosságával őt több munkára kényszerítjük. Mert ez olyan foglalkozás, a melyből nem lehet sokat jól végezni, hanem vagy keveset jól, vagy sokat rosszul.

A tanítás munkája nem szorítkozik arra az órára, a mely alatt azt végezzük, hanem annak az anyagára a jó tanító épügelőkészíti magát, mint a jó szónok a beszédre és valamint nem lehetséges egy napon sok jó beszédet tartani, úgy nem lehetséges egy napon sok jó tanítási órát tartani. Ha tehát sok, akkor az csak lemorzsolás lesz, nem tanítás. Olyan eső lesz, a melyik csak a port veri el, de nem hatol be a földbe, nincs a nyomán növekedés, szóval nincs benne köszönet. Egy tanítási órára, hogy az jól legyen végezve, legalább egy óráig kellene az előadónak készülnie: az anyagot gondosan kiválogatva, jól átgondolva minden részletében a kérdéseket megállapítva, a terjedelmet az értelmi fohoz szabva, hogy se sok ne legyen, se kevés, sokszor még kevés is egy óra az ilyen készültre. De mit mondjunk, ha 3—4 vagy 5 órát kell egymásután tanítania valakinek, vagy ha arra van kényszerülve, hogy az ebédjélt alig nyelte le, máris tanítson egy-két órát. Pedig

bizony ez manapság többször így van, mint nem, és ez a legfőbb oka a tanítás sikertelenségének.

A tanítással foglalkozónak lelkes munkára, teljes szellemi frisseségre van szüksége, hogy hallgatóit mindig figyelemben tudja tartani, tehát egy-két jól végzett óra után pihenésre volna szüksége, azután meg újabb előkészületi időre a többi órára, hogy azokat is lelkesedéssel, teljes szellemi frisseséggel végezhesse, mert csakis az ilyen tanításnak van meg a kívánt eredménye. A mai szükségbeli eljárásnál mellett a legjobb tanító erők is fáradtak, nem érvényesíthetik félig sem szellemi erőiket és messze hátra maradunk attól az eredménytől, a mit el kellene érünk. A gyengébb és lanyhább tanítási erők pedig éppen emiatt, mert megfeszítéssel sem lehetne a kellő eredményt elérni, úgy segítenek magukon, hogy az órákat lehetőleg megrövidítve jól rosszul „lemorzsolják” és igyekeznek rajta, hogy az óra csak leteljen, de minél kevésbbé legyen fárasztó. Ne tessék azt hinni, hogy ez csak egyik másik városban van így! Lehet, hogy egyik helyen kissé gyöngébban megy, mint máshol, de alapjában és egészében így van ez országsteret: nem érhetjük el a kitűzött eredményt, mert azt kívánják tőlünk, a mi lehetetlen, hogy napjában 3—4—5 vagy 6 egy óras szónoklatot tartunk, a mi jó legyen, lelkesedett legyen, friss szellemi erőben legyen s a mellett az egyes tanulók szellemi tulajdonságait is kellőleg figyelembe vegyük és fegyelmezzük is őket. Tessék megpróbálni, lehetséges-e ez? Lehetséges-e napjában csak 3—4 szónoklatot is „jól” tartani, mert hiszen akármit összeleogni-fesegni azt lehet még többször is, de az csak „lemorzsolás” lesz és nem lesz benne köszönet!

A jó tanítónak tehát lelkesednie kell munkájáért. Ezt pedig úgy éri el, még a mai fonák helyzetben is megközelítőleg, ha szereti növendékeit, ha nagy szeretet van szívében az ifjuság iránt.

Szeretet alatt pedig nem azt a nemtörődő lanyhaságot értjük, a mely mindent elnéz, mindent megenged. Hanem ellenkezőleg: a tanító szeretete nagyon is törődik növendékével, igyekszik kiismerni annak hajlamait, hogy azok közül a jót ápolja, a rosszat módjával lenyesege, mert nem abban áll az igazi szabadság, ha féktelentl szabadjára hagyjuk az ifju lelket és a rozsz indulatokat engedjük rajta elhatalmasodni. Az ilyen lélek szolgálhat a jóra való haladásban. Káplárbottal, vasfegyelemmel csak képmutatókat lehet nevelni, a kik csak félelemből maradnak a jó uton, nem azért, mert belátják, hogy az a jobb. De mégis lehetnek olyan esetek, a mikor a vasfegyelem szigorúságával lehet csak hatni egyes kevésbbé önzertes lelkekre. Az ilyen esetek megítélése ismét a tanítói szeretet gondos diszkreziójával lehetséges. Folytonos gond, figyelem, a lélektani momentumok megfigyelése igen nagy szeretetet igényel, hogy el ne csüggedjünk, mert a siker nem mindig követi fáradságunkat és néha hosszú idő kell rá, hogy egy-egy lélekre hatni tudjunk, kivált ha a felnöttek rozsz példája és a házi nevelés ferdesége lerombolja azt, a mit az iskola épít.

Mi önzertelenségre, becsületre, jellemre akaránk nevelni, de a fiu azt látja, hallja mindenfelé, hogy az önző, a ki félrelőki embertársait, hamarabb boldogul, hogy a ki tágabb lelkiismeretű a kötelelességek gyakorlásában és csak külszinre, látszatra dolgozik, azt hamarabb jutalmazták, hogy nem a tisztességes, önzertes munkást keresik, hanem a kit protekció, összekötöttetés ajánl; a fiatal lélekre az ilyen példák és beszédek romboló hatással vannak, elveszítik az igazságban való ideális hitét, laza erkölcsű lesz s a belső, lelki értéket megtanulja már fiatalon nem sokra becsülni, a becsületes, kitartó munkát ostobaságnak tartja s haladnak a nemzedékek a látszat, a külszin, az ügyes világcslás, a léhaság, a reklám útján, felülmulva tán az amerikai mintákat is, a melyek üzletembereknek igen jók lehetnek, de a belső, lelki értéket igénylő pályákon elorsvasztják a nemzetek életerejét, mert a végső önző czél az lesz, hogy minél több élvezet jusson osztályrésztül.

Az ilyen irányok ellensúlyozására, az ilyen törekvések kiirtására óriási lelki erőre van szüksége a tanítónak, nevelőnek és sikerre csak úgy juthat, ha munkájában a házi nevelés is segíti. Miután a jó tanítás és nevelés igénybe veszi a vele foglalkozók összes lelki erejét, azért a tanítók és nevelők munkája önfeláldozó munka s ha a társadalom egyes rétegei alacsony gondolkozással a maguk apró cseprő ügyes-bajos dolgaikhoz mérik a tanítással foglalkozóknak ideális, nemzedékek lelkiéletét átalakító működését; akkor a tanítóknak abban lehet vigasztalásuk, hogy ideáljuk nem a tanító böles Sokrates és Plátó, hanem a tanítványaiért önmagát föláldozó Jézus Krisztus, az emberiségnek, mint ember is legnagyobb lelke, disze, virága legyen.

—hs.—

Évzáró vizsgálat a kurinci állami földmives iskolában.

A kurinci földmives iskola második évet végzett növendékeinek évzáró vizsgálatát f. hó 23 án délelőtt folyt le. Az évről évre külső szépségben úgy, mint belső erkölcsi s szellemi tartalmában egyaránt növekedő s fejlődő minta iskolának a megjelentek előtt bemutatott produktuma nemcsak a mellesleg érdeklődő laikus közönséget ragadta el, de a szakértő fölöttes birálat szempontjából is a legteljesebb elismerést és dicséretet érdemelte ki.

A vizsgálatot Varga Kálmán dr. kassai állami gazdasági akadémiai tanár, mint a miniszter megbízottja vezette. Kivüle jelen voltak ott: dr. Kovács László polgármester, Pogány István kir. tanfelügyelő, Badányi Gyula rendőrkapitány, Szabó Elemér gazdasági tanácsos, Fodor Jenő gazdasági egyesületi titkár, Gyürky Pál főesperes, Ragályi István, magyar királyi számvizsgáló, Matolcsy Pál állami elemi iskolai igazgató. Sajnos, hogy a gyönyörű szép időben megtartott vizsgálaton a környék gazdaközönségéből senki meg nem jelent Nagy hasznára s ismereteinek hatalmas kibővítésére volna alkalmas egy ilyen vizsgálat végig hallgatása bármelyik gazdának.

A vizsgáló teremben összegyűlt tanulók Hortobágyi Antai gazdasági szaktanító-jelölt harmonium kísérete mellett elénekelték a himnust, mely után Fekete Pál, az intézet igazgatója olvasta fel évi jelentését. E jelentésre nem keresünk dicsőítő szavakat; nem is kíséreljük meg annak főbb részeit kiemelni, vagy külön-külön méltányolni. Hanem közöljük azt alább egész terjedelmében, mert minden sora egyaránt szép, fontos, megbámulni való és közismeretterjesztő. Nem dicsérik meg mi, dicsérje meg itt az olvasó szeme előtt magamagát. A mi azonban e jelentésben az olvasó előtt elvonul, mégis csak betű, melynek végigfutása közben a lélek a képzelt szárnyain szép vidéken andalog ugyan s annak szép termékeiben gyönyörködik, talán hazánk gazdasági jövőjének kies képét álmodja, de azt, hogy mindez a kurinci földmives iskolában valóságban úgy van megvalósulva, mint az a jelentésben megírva van, ez ujságlapról látni nem lehet. Ez igazában csak ott látható, abban a kies birodalmocskában, melynek minden legparányibb pontján, épületeken s azok lelkes és lelketlen lakóin, fákön, füveken, utakon rajta van egy öntudatos, szigoruan önálló gondolkodású és tervező főnek vezető, tanító és áldó hatása. Mindenütt tervszerű munka. minden munka után a kívánt és előre tervezett eredmény. Mi, a kik e szoros városka még szorosabb telkein és háziban télen a hideg, nyáron a meleg ellen zugalódva védekezünk, el se tudjuk képzelni, hogy tőlünk pár negyedórai gyalogsétányi távolságban mily paradicsomkert tanítja meg az embert a világ gyönyörűségeinek megismerésére; s hogy az emberi tudás, szorgalom és kitartás a korlátlan hatalmunak látszó természeti erőt is kedvünk szerint irányíthatja.

Az igazgató jelentését a hallgatóság élénk tetszéssel kísérte s érte elismeréssel adózott.

Ezután a 13 ifju szép feleletei következtek úgy az elméleti mint a gyakorlati ismeretekből. Mindenütt egyaránt kitűnt, hogy az intézet derék tanári kara, a mit a most végzett hallgatók lelkébe két éven át elvetett, annak minden magja termő földbe, jól megművelt talajba esett.

A vizsgálat déli egy óráig tartván, annak befejeztével Varga Kálmán dr. miniszteri biztos szép beszédet intézett az ifjakhoz; majd Kónszi Andrásnak, mint egyik legkiválóbb tanulóknak átadta Badányi Gyula 10 korona ajándékát.

A szép lefolyású vizsga alkalmából tett s fentebb érintett igazgatói jelentést pedig itt adjuk:

„Mélyen tisztelt vizsga-bizottság!
Igen tisztelt gazdaközönység!

A nagyméltóságú földművelésügyi m. kir. miniszter urnak folyó évi 80191—XI/B. sz. rendelete értelmében az életbe kimenő II. éves tanulóink záró vizsgájára összegyűlvén, beszámolunk az igen tisztelt bizottságnak és az érdeklődő gazdáknak arról, hogy azt a két évet, a mely idő a kiscgazda képzésre volt adva, miképen használtuk fel, a kiscgazda nevelésnél minő munkát végeztünk tanulóink kiképzésében, s mennyiben feleltek meg ok kötelességüknek és velők mennyiben éretett el az a cél, a melyet az igazgatóság eléjük kitűzött s a mit tőlük jövőben az élet és kenyéradjók elvárhat.

A mezőgazdálkodás szerintem a legszebb, legnemesebb és legrégebb foglalkozás. A mily régi, a mily szép és a mily nemes ezen foglalkozás, éppen olyan nehéz is, ha azt okszerűen, helyesen és célirányosan végezzük. Ez a foglalkozás az, a mely az összes foglalkozások között megkívánja, hogy annak, a ki azt űzi, teljes mértékben meglegyen szakértelme és hivatásának érzete, mert csak ez által szeresheti meg mindazokat a cselekvési eszközöket, a melyre neki a mostani súlyos viszonyok között szüksége van.

Ezt a tudományt, vagyis az okszerű gazdálkodást ma-már egy gazda-fiu sem tanulhatja meg könnyű szerrel az apjától, mert azon számos ismereteket, a melylyel egy értelmes kiscgazdának birnia kell, csak hosszú, fárasztó gyakorlati tanulmányozás és szorgalmas tanulás által sajátíthatja el.

Szerintem gazdasági és nemzeti átalakulásunknál igen sok függ attól, hogy kiscgazdáink, földmives ifjaink; a kik gazdálkodásunknak gerincét képezik, miképen szerzik meg a szakértelmet és a kitaró munkakedvet. Népünknek meg kell szoknia a folytonos munkát, a koronkint ismétlődő munka helyett, mert csak gazdasági szakértelem által vezetett folytonos munka teheti nagygyá és gazdaggá országunkat; ma még nem vagyunk berendezve sem elég szakértelemre, sem a folytonos munkára, a kiscgazda, a birtokos éppen úgy, mint a középbirtokos egyoldaluan gazdálkodik, a mely egyoldalú gazdálkodás következménye a túlnyomóan nagy buza és gabona gazdálkodás. Rosszul gazdálkodik majdnem minden társadalmi réteg, mert egész termelésükön a hagyományos külterjesség uralkodik. A gazdálkodás szelleme nálunk a kereskedelem és a vállalkozás szellemét messze elkerüli, mindezeknek legfőbb oka az, hogy konzervatív rendszerünkbe a gazdasági kiképzés nincs kellően elhelyezve és beállítva.

Kivétel nálunk és ritkaságszámba megy a szép és nagy jövedelmű gazdálkodás, hiányzik belőlünk a szükséges vállalkozási szellem és megfelelő tőke. A mezőgazdasági munkásság és a kiscgazdaság még nem érte el azt a társadalmi fejlettséget, a melynek elérésére okvetlen törekednünk kell. Ugy a kiscgazda, valamint a középs- és nagybirtokosaink gazdaságunknak jövedelmét nem hagyják gazdasági befektetésekre, hanem fényezésre, czifrázkodásra és fölösleges dolgok beszerzésére költi el, különösen szomorúan tapasztaljuk vidékünkön kiscgazdáinknál, hogy törpe birtokának jövedelmét nem helyesen, okszerűen használja fel jó gazdasági eszköz és tenyészállat beszerzésére, hanem azokat ott meg nem illető czifra ruha és fényűzési tárgyak beszerzésére fordítja és így nem egyszer teszi magát ily módon nevetségessé és kiscgazdaságát pedig teljesen külterjessé és csekély jövedelmét hozóvá s évről-évre értéktelenebbé.

A fentebb elsoroltak alapján az igazgatóság fontos feladatának tartotta, hogy tanítványait azon két év alatt, a melyet vezetése alatt töltöttek értelmesen, józan gondolkodású takarékos kiscgazdává nevelje. Hiába van jó hadvezér, ha rossz a kőzkatona. Hiába fejlődik a mezőgazdasági tudomány és kultúra a legmagasabb fokra, ha nincs a végrehajtáshoz jó, értelmes kiscgazda s ugyanilyen mezőgazdasági munkás, a ki munkájával, szorgalmával segítésére siessen a tudománynak és a gyakorlati életben helyesen vigye át és alkalmazza mindazokat az ismereteket, a mire ott szükség van.

Végzetlenül fontos feladat az, hogy nemzetünk főfoglalkozása mennél sikeresebben üzemeljen, így mentül több eredményt, hasznot és jövedelmet szolgáltatson az egyeseknek és az egyesekből alkotott nemzetnek.

Ha az ország mezőgazdasága fejlett, akkor az ipar, kereskedelem és az értelmességi elem is fejlett, a minő arányban fejlődik nemzeti főfoglalkozásunk törzse, oly arányban boldogul az iparos, a kereskedő és az értelmességi alap is.

A vezetésre bízott földmives iskola tanuló a folyó iskolai évben is oly irányban lettek vezetve az igazgató és tanszemélyzet által, hogy azok az életbe kilépve, hivatásuknak teljesen megfeleljenek.

Egész erővel arra törekedtünk, hogy nemzeti főfoglalkozásunkhoz értelmes, gyakorlati munkásokat képezzünk és hogy azok létét biztosítsuk, hogy ok az élet küzdelmeit kibírják és a nehéz viszonyok közt le ne törjenek. Teljes igyekezetünkkel arra törekedtünk, hogy a földmives ifjak azon része, a ki saját törpe birtokára megy haza gazdálkodni, kiscgazdaságát értelmesen, szakértelemmel tudja kezelni és irányító hatást gyakorolhasson gazdatársaira, az ifjaknak azon részére pedig, a kik kiscgazdák és közép-

birtokosoknál mint munkavezetők óhajtanak alkalmazást nyerni, azok a hozzájuk fűzött reményeknek teljes mértékben megfeleljenek. Figyelmet fordítottunk arra, hogy tanulóink ez iskolából kikerülve, ne csak önmaguk legyenek képesek minden gazdasági munkát okszerűen végezni, hanem ezekre másokat is megtudjanak tanítani. A tanításnál főszóly arra lett fektetve, hogy az egyes munkáknak a helyszínen való begyakorlása mellett, a munkának értelmes végrehajtása is megmagyaráztassék.

Az elméleti tanítás pedig a nélkülözhetetlen alapismereteket felölelve, magyarázó és gyakorlati irányban haladt. Az elméleti tárgyak tanítása leginkább a téli hónapokra szorult, míg a nyári hónapokban a szorgosabb gazdasági munkák szünetelése és esős idő alatt lett megtartva. Növendékeink vezetésénél a tanszemélyzet minden tagja oda törekedett, hogy azok népiessége lehetőleg megőriztessék, miért is ellátásuk ehhez mérten egyszerű és nem tér el azon módtól, melyhez szokva voltak, mielőtt az iskolába léptek volna s a milyent előre láthatólag követni fog kelleni, ha az iskolából kilépnek. A cél elérése érdekében természetesen a tanítás is kiválóan gyakorlati s ezért a tanítás az elméleti tárgyakon kívül felöleli még azon természettudományi ismereteket is, melyek a kiscgazdára nézve a legfontosabbak.

A különböző mezőgazdasági szakokat dióhéjban ismerteti, az állattenyésztés, ápolás és nevelés, a talajművelés és növénytermelés, a gyümölcs és konyhakertészet, a szőlőművelés és erdészeti elemi ismereteket, hogy így a növendékek a faültetés és tenyésztésben a kellő jártasságot megszerezhessek. A növendékek sajátkezüleg végeznek minden munkát, foglalkoznak az iskola gazdaságában és kertjében, résztvesznek a kísérletezéseknél, gondozzák a ló- és tehénállományt, dolgoznak az igás marhával, a tejkamrában résztvesznek vaj-, sajt-, túró- és tejtermékek készítésében, foglalkoznak a juh- és sertésenyésztéssel, méhésztel és apró jószágok tenyésztésével.

Megtanulják azt, miként kell egy kiscgazdaságot berendezni, kezelni és elszámolni, hozzászoknak a katonás rend és fegyelemhez, józan, takarékos és munkás élethez, hogy fegyelmzett, kitaró minta kiscgazdákka váljanak akár a maguk, akár más gazdaságában.

Nem urakat nevel az iskola, hanem az egyszerű földmives nép gyermekeit akarja felvértetni azon ismeretekkel, melyekre nekik az életben szükségük lesz. Sőt a földmives gyermekeket, kik 17. életévüket betöltötték és pusztán irni-olvasni tudnak, a négy számtani műveltetlen jártasak, a gazdaságban szükséges mindennapi ismeretek tudásával küldje vissza az eke szarva mellé: erre szolgál a gyakorlati oktatás. A növendékek folytonosan a tanszemélyzet felügyelete alatt vannak, munkához csoportonként vezetettnek, mely gazdasági munkáknál az előforduló minden teendőt a gazdasági munkásokkal meg egyezően tartoznak végezni; szántanak, vetőgéppel vetnek, kézi és fogatos eszközökkel kapálnak, aratásnál és cséplésnél segítkeznek, sőt gyakran mint rendes munkások alkalmaztatnak. Mindenütt az igazgató és a tanszemélyzet utasításai szerint foglalkozni kötelesek.

Az 1907—1908. évi iskolai tanév 1907. október 7 én nyitott meg. Felvételt a másodévesekkel együtt 33 földmives ifju; ezek közül 9 fizető, 21 állami ösztöndíjas, 2 gömörmegei alapítványos. — Ezek közül 7 év folyamán kénytelen volt iskolánkból elmenni, mert a szigorú kiscgazdai nevelést célzó irányzattal megbarátkozni nem tudott és az iskolánál előírt fegyelmet és rendet elsajátítani nem akarta; 1 meghalt. A mult évben sikerrel végzett 11 növendék; ezek közül 7-tet az igazgatóság helyezett el major-gazdai állásokba, a kik közül kenyéradója 6-al teljesen meg van elégedve, 1 gyengének bizonyult, 1 katonára, 3 ismeretlen helyen tartózkodik. Az igazgatóság az állásban levő ifjak kenyéradóival, a mennyire ez lehetséges, az érintkezést fenntartja, hogy tájékozást szerezzen magának arról, hogy az iskolából kikerült tanulóknak mennyibe válnak be a gyakorlatban, továbbá, hogy meggyőződjen arról, hogy ezek mennyiben használhatók és jó magaviseletűek-e? Örömmel jelenthetem ki és nyilvántartási könyvünkkel igazolhatom, hogy azok a földbirtokosok és bérlők, a kik az iskolától munkafelügyelőket, major-gazdákat kaptak, teljes megelégedésüket nyilvánították.

A tanszemélyzetben a folyó évben változás történt, amennyiben Bencze Imrét lévai gazdasági szaktanárná nevezte ki a miniszter ur és helyére Rakssányi Gyula s. tan. helyezte át a békéscsabai földmives iskolától, Vogel Gyula gazdasági gyakoronok a tankepesítő vizsgán képesítést nem nyert, így iskolánktól elavozott. Molnár László ösztöndíjas tanító Jászberénybe helyeztetvén, helyére Hortobágyi Antal tanító vétett fel.

Az iskolánál a télen kiscgazdák részére gazdasági házi iparral összekötött tanfolyam tartott (melyre 20 földmives vétett fel Gömör-, Borsod-, Csanád- és Hevesmegyéből). Ezen kiscgazdák tanítva lettek a legelemibb gazdasági ismereteken kívül gazdasági munkaeszközök, székér- és járomrészek készítésében, lószőr- és czirokkefe, melegágy-takaró, méhkaptár, czirok- és vesszőseprő, kosár és kocsik kötésben, azonfelül a kiscgazdáknak okvetlenül szükséges egyszerű és czélszerű trágyatelep elkészítésével.

A nyár folyamán néptanítók részére 4 hétig tartó gazdasági tanfolyam tartott; e tanfolyamon részt vett 20 néptanító.

Az iskolánál megjelent és érdeklődő gazdaközönségnek a gazdasági munkák, a gépek kezelése minden egyes esetben bemutatattak. Az iskolát megtekintette 65 kiscgazda és 21 érdeklődő. Gazdasági tanácsért fordult iskolánkhöz levélben 10 kiscgazda és 6 néptanító. Gazdasági üzemének megtekintését kérte 1 nagybirtokos és üzemterv készítését 1 középbirtokos. Az igazgató és tanszemélyzet minden egyes esetben készséggel és örömmel adta meg a választ és szolgált tanácsokkal az illetőknek kívánságuk szerint.

A gazdaság üzemében a folyó évben lényeges változás nem történt és az a megállapított üzemterv szerint kezelte. Erről az idecsatolt birtokfelosztást s berendezést feltűntető térkép utmutatással szolgál. Az igazgatóság a tamásfali-kiscgömöri ut mellett egy 18 holdas táblán minta-parasztagdaságot és gazdasági botanikus kertet és gazd. faiskolát rendezett be; az előbbinek célja, hogy a földmivestanuló személyesen győződjön meg és folyton szem előtt lássa a törpe paraszt-birtok üzemét, elszámolását, hogy tiszta képet alkothasson annak jövedelméről és berendezéséről. Az érdeklődő kiscgazda pedig természetben láthassa, hogy miképen kellene neki egy tagban levő kiscgazdaságot okszerűen kezelni. Az utóbbinak célja, hogy a tanuló ifjuság, valamint a vidék gazdaközönsege, habár kis táblákon is, láthassa mindazon kulturnövényeket, amelyeket országunkban vidékeknek megfelelőleg sikerrel termesztnek.

Teljes erővel arra törekedett az igazgatóság, hogy a vidék állattenyésztésére és gyümölcsfatenyésztésére befolyást gyakoroljon és irányítólag hasson.

Örömmel állapíthatja meg, hogy fáradtságát siker koronázta, amennyiben a Gazdasági Egylet által rendezett állatkilállításokon nagyban meglátszott az iskolától vásárolt tenyészállatok hatása a köztenyésztésben, mert részben azok az ivadékok vitték el az első díjakat, amelyek az iskolától vásárolt tenyészibikák után szakadtak.

Az állatok gondozásán és nevelésén is meglátszik, hogy tulajdonosaik tenyészési szabályainak megfelelőleg nevelik és gondozzák állataikat. Hogy a faültetést és nevelést szintén sikerült megkedveltetni a kiscgazdákkal, bizonyítja azon körülmény, hogy nem képes a faiskola annyi oltványt előállítani amennyit meg ne vásárolnának és tavasszal, valamint ősszel a legmesszebb fekvő falukból is szekérral jönnek gyümölcsfa oltványt vásárolni kiscgazdáink.

Az iskola területe, a mely 896 k. hold és 419 □-öl, melyből 267 k. hold a szántó, a többi pedig rétlegelő, kert és erdő; be volt vetve búzával 53, rozsral 19, zabbal 17, magbükönny 30, repezével 21 k. hold, takarmányborsóval 800, magborsóval 500, lencsével 500 □-öl; tengeri 28 k. hold.

Az őszi vetések fejlődése hátrányos volt, a mult őszi szárazság, daczára ennek, az idei termés-eredmény igen jónak mondható; amennyiben búzából holdanként nyeretett 12 q., árpából 10 q., zab 10 q., repeze 9 q. 30 kg. A magbükönny, takarmányborsó, rozs, magborsó és lencse még nem cséplődött el, így annak eredményéről nem számolhatok be.

Az állatállományról ugy a szarvasmarha, valamint a ló, juh- és sertésállomány fejlesztésére az igazgatóság igen nagy gondot fordított. A tenyészési szabályoknak meg nem felelő egyedek kiselejteztettek s vásáron értékesítettek. A szép példányú számfellett állatok egyes tenyésztőknek tenyészésre, az apaállatok pedig Gömörmegei községeknek köztenyésztésre adattak el.

Ez utóbbiaknak a földművelésügyi miniszter ur ó nagyméltósága a vételárból 15%-ot elengedett és az állatbiztosítás kedvezményeiben is részesítették.

Igen szép fejlődést lehet észlelni az iskola tisztavéri szimenthali tehenészeténél, a mit bizonyít azon körülmény is, hogy a számfellett fiatal állatok igen magas áron lesznek értékesítve. A mult évben átlagár a növendékeknek 600 koronában állapítható meg. A tejelésnél a multhoz viszonyítva igen szép eredményt értünk el, amennyibe 1—1 tehén évente 1800—2400 liter tejet ad, a mult évben 3907 fejési nap alatt 18981 liter tej nyeretett, naponta fejve lett állannóan 13—16 db. tehén. A tej a városba lett értékesítve, a felmaradt mennyiség a tanuló által feldolgozva, tejtermékek előállítására használtatott. Lótenyésztésünknek szintén mutatkozik haladás, s hogy az egyöntetűség eléréssék, arra még pár évre lesz szükség. Czigaja fajta juhászatunk, magyar mangalica sertésenyésztésünk nagyon szépen fejlődik és a számfellett állatok eladásával a vidék köztenyésztésére nagy befolyást gyakorol.

Az állategészség a mult évben nagyon jó volt és sikerült védekezniük a szomszéd községben di-höngő sertésvész, s a közelben fellépő száj- és körömfájás és más betegségek ellen.

Az állatállomány létszámáról az iskola adatait feltűntető kimutatás és térképről méltóztassanak meggyőződést szerezni.

Iskolánkkal kapcsolatosan egy mintaszerű fa iskola és kert van létesítve, a melynek célja, hogy tanulóink a fatenyésztési teendőknél alaposan kiképeztessenek, emellett gyümölcsészeti és konyhakertészeti ismeretekben gyakorlatilag bevezettessenek.

Az iskola évente több száz számra menő faesemetét oszt ki miniszteri rendeletre kiscgazdáknak, tanítóknak és lelkészeknek, részint ingyen, részint kedvezményes áron; a mult évben kiadott összesen 6541 db. 3—4 éves alma, körte, szilva, cseresznye, meggy és barack (kajszin), 11000 db. eper esemete, 148 ribizke, 40 köszméte és 30 darab málna eserje. Az okszerű méheltetésről a gyakorlati oktatására van egy 65 méhcsaládra mintaszerűen berendezett méhes, a mely tanuló és téli tanfolyamisták által készített, Berlepsz- és Göndöcs-féle lapozó és amerikai népkaptárakkal vannak berendezve, anyanevelő és megfigyelő kaptárral együtt.

Téli tanfolyamista helyiségünkben mintegy 8 gr. petéből kikelt 8—10000 darab selyemhernyó tenyésztesével is foglalkoztunk.

Iskolánk nyers bevétele a mult évben 35511 korona 53 fillér, ezzel szemben általános kiadások költsége: haszonbér-, napszám- és munkadíjakra, továbbá tökefenntartására, épület töketörlesztésére 2%, holt leltár elhasználására 5% számítva, összesen 30000 korona. Az összes tőke értéke, a mi befektetve van 115775 korona 51 fillért teszen ki, a tiszta jövedelem és ennek aránya a gazdaság területéhez és tőke értékéhez viszonyítva, a mult évben 5511 koronát teszen ki, miután a rendes gazdasági üzem alatt levő terület 409.12 kat. hold, e szerint a hol-

dankénti tiszta jövedelem 13-26 fillér, a gazdaságban fekvő tőke a fenti tiszta jövedelem alapján 4-7%-os kamatot hoz.

Midőn a fentebbiekben foglalt évszámó jelentését volt szerencsém ismertetni, kérem az igen tisztelt vizsga-bizottságot és az igen tisztelt érdeklődő gazdaközönséget, hogy két évi hosszas működésünk és fáradozásunk eredményéről meggyőződnie sziveskedjenek, tanulóink évszámó vizsgájt meghallgatni méltóztatassanak. Szigorú bírálatot kérünk kiváltképpen a folyó évben, mert a szakoktatás jelenlegi reformálása alkalmával több cikksorozat jelent meg, valószínűleg oly emberek tollából, a kik a földmives iskola működését, annak szellemét nem ismerik. Hogy az életbe kikerülve, a földmives tanuló nem felelnek meg a hozzájuk fűzött reményeknek és várakozásnak, melynek okát az iskolák nevelési rendszerébe keresik. Méltóztatassanak meggyőződnie, hogy ebben nem az iskola hibás, hanem maga a birtokosztály, vagyis a tanulók kenyéradói, mert nem működnek egyöntetűen az életbe kikerült tanuló, illetve az ő munkafelügyelőik, major-gazdáiak vezetésénél az iskola vezetőivel.

Az a tanuló, a ki iskolánkat elvégezte, az még nem kész ember, azt még tanítani és bevezetni kell az élet küzdelmeibe, az még pár évi gondos vezetésre szorul, hogy megfelelőhessen hivatásának.

Az iskolába nem szokja meg azt a munkakörülményt, azt az urhatnomságot, a mely sajnos, ma már a nép között is erősen burjánzik. Bátran hasonlíthatók ők össze olyan csemetével, a melyet a kertész gondosan alakítva, gondosan ápolva ad ki kertjéből, de ha azt új gazdája tovább nem ápolja, felesleges és vadhajtasókat fog az hajtani.

Ezen vadhajtasókat pedig le kell metszeni, hogy el ne burjánazzék, hanem nemes fává fejlődjenek az ültetett csemete.

Munkára, kitartásra, szorgalomra kell tehát szoktatni azokat a fiatal erőket, a kik mint számtalan eset bizonyítja, hogy ilyen vezetés alatt kiváló derék emberré válnak.

Hogy türelmüket ily hosszú ideig igénybe vették, bocsánatot kérek és kérem az igen tisztelt elnök urat a vizsgát megnyitni.

Értesítés.

A rimaszombati állami elemi fiú- és leány, valamint az utóbbival kapcsolatos ismétlődő leányiskola 1908—9. évi növendékeinek beiratása az illető iskolák helyiségeiben szeptember 1-étől 5-ig tartatnak meg, mindennap d. e. 8 órától 11 óráig, d. u. 2-től 4-ig. Az érdekeltek szülőket és szülőhelyettesítőket a jelzett idők pontos figyelembe vételére ez uton is tisztelettel felkérjük. Rimaszombat, 1908. augusztus 16-án.

Törköly József, Matolcsy Pál,
a fiúiskola igazgatója a leányiskola igazgatója.

Értesítés.

A rimaszombati állami polgári leányiskolában az 1908—9. évi iskolai évre leendő beiratások szeptember hó 1-én, 2-ik, 3-ik és 4-ik napjain délelőtt 8—11 óráig és délután 3—5-ig eszközöltetnek az új polgári leányiskola tanácskozó termében.

Szeptember hó 5-én a felvételi, 7-én a magánvizsgálatok tartatnak.

A javító vizsgálatok szeptember hó 1-én kedden délelőtt 8 órakor lesznek.

Az iskolai év ünnepélyes megnyitása szeptember hó 9-én történik.

Felkérem a t. szülőket, illetve gyámokat, hogy a beiratásra kitűzött napokon a tandíjjal, esetleg a tandíj elengedése iránti felszerelt folyamodvánnyal ellátva gyermekeikkel személyesen megjelenni és gyermekeik iskolai, születési és himlőoltási, illetve újraoltási bizonyítványait magukkal hozni sziveskedjenek.

Vidéki növendékek leendő lakásukat az iskolai év elején, még mielőtt helyüket elfoglalnák, bekegyezés végett az intézet igazgatójának bejelenteni tartoznak.

Előzetes bejelentés nélkül a városban senki sem fogadhat fel növendéket ellátásra.

Rimaszombat, 1908. évi augusztus hó 21-én.

Kathona Géza, igazgató.

Hirek és vegyesek.

Olvasóinkhoz. Tisztelettel felkérjük lapunk minden olvasóit, kik még az előfizetést meg nem újították, avagy hátralékaikat ki nem egyenlítették, hogy úgy az előfizetést megújítani, mint a hátralékos előfizetést ki egyenlíteni sziveskedjenek. Tisztelettel a „GÖMÖR-KISHONT” kiadóhivatala.

Személyi hírek.

Marton János, a rimamurány-salgátárjani vasmű részvénytársulat főügyésze családjával napok óta itten időzik apja Bornemissa László alispán vendégszerető házában.

Szakall Vince vármegyei árvaszéki elnök és Szekesly Árpád úlnök szabadság idejéről haza érkeztek.

Dr. Mészáros István kir. ügyész szintén e napokban érkezik haza szabadság idejéről és átveszi a kir. ügyészség vezetését.

Miniszeri elismerés. A vall. és közokt. miniszter Czibur Imre ip. tan. isk. felügy. bizottsági elnöknek és Eröss Samu jolsvai ig.-nak elismerését fejezte ki, az iparoktatás terén kifejtett munkásságukért.

Kinevezés Illés Ilona okleveles tanítónő, a vallás- és közoktatásügyi miniszter állami tanítónővé nevezte ki és szolgálatára a rimaszombati nyomorék gyermekotthonhoz rendelte ki. A kinevezés méltó egyént ért, mert Illés Ilona már évek óta nagy szorgalommal és közelmérésre méltó fáradsággal oktatta a szegény gyermekeket, s csak a legutóbb megtartott vizsga alkalmával volt alkalmunk a szép eredményről meggyőződnie.

Esküvő. Báró Neu Rezső Budapest székesfővárosi I. sz. ker. előjárósági tisztviselő és Bogár Izabella mákói polgári leányiskolai tanítónő, meggyűnt szülőte, Bogár Lajos sajtógömöri igazgató-tanító bájos és szép műveltségű leánya, 1908. augusztus hó 25-én Budapesten házasságot kötöttek.

Halálozás. Lapunk régi jeles tollú tárczaíróját: a helybeli származású Harmatzy Loránt belügyminiszteri fogalmazót, gróf Andrassy Gyula belügyminiszter titkárat súlyos gyász érte, neje: Harmatzy Lórántné szül. Bursics Irma folyó hó 25-én, kedden Budapesten 29 éves korában meghalt. Temetése szerdán d. u. 4 órakor volt az I. ker. Vár, Uri-utca 68. szám alatt levő gyászházban s a farkasréti temetőben helyezték örök nyugalomra a fiatal asszony hült tetemeit, kinek elhunyt szülei körében kelt ösztöne részvétel.

Papi gyűlés Putnokon. A gömörmegyei ref. lelkészi kar 1. hó 25-én Putnokon népes gyűlést, vagy jobban mondva az egyházmegye elhunyt nagyjai emlékére lélekemelő emlékünneplést tartott. Néh: Farkas Ábrahám, volt egyházmegyei főgondnok, érdemekben gazdag élete és emléke felett: Pósa Lajos nemesradnóti; Bornemissa István volt tanácsbíró felett: Varga Antal bátkai; néh: Szentpétery Simeuel, volt pelsőcei lelkész és tanácsbíró felett: Vattay László rimaszécsi ev. ref. lelkész, illetve lelkészek tartottak költői részletekben gazdag fennkölt szellemű hatásos emlékbeszédeket, melyek — úgy értesülünk — nyomtatásban is meg fognak jelenni. Az emlékünneplés után társas ebéd volt, melyen Róz László roznayói ref. lelkész a szónokokat; Vattay László az elhunytak családját és Farkas Zoltán pedig az egyházmegyei papságot köszöntötték fel, tartalmas alkalmi beszédekben.

Jegyzői gyűlés A vármegyei községi- és körjegyzők a tegnapi napon tartották idő Fölgyő Ottnár elnöke alatt rendező őszi közgyűlést. Az eredményről jövő számunkban bővebben fogunk referálni.

Rajz- és festőiskola városunkban Meggyűnt tehetséges és szorgalmas festőművésze: Hevessy Pál, kiről már más alkalommal is megemlékeztünk, városunkban egy rajz- és festőiskola tervének megvalósításán fáradozik. Hevessy mint művésznövendék az országos mintarajz iskolában kezdte tanulmányait, melyet ott kitüntetéssel végzett. A rajztanár képzőben szerzett oklevele után Münchenben, Velenczében, Rómában éveket töltött, az utóbbi időben pedig a tenger volt tanulmányainak tárgya. Údvös dolog volna, ha e minden tekintetben képzett művésztünk terve megvalósításában támogatnánk. Ez által gyermekeinknek is alkalmuk nyílna a képzőművészet helyes fogalmának a megismerésére és gyakorlására. Hírünk szerint a művész városunkban az ősszel nagyobb szabású kiállítást rendez. Iskoláját pedig október első napjaiban fogja megnyitni.

A gömöri ág. hitv. ev. egyházmegyei tanító-egyesületének közgyűlése Jolsván. E lapok t. olvasói értesültek arról, hogy a gömöri ág. hitv. ev. egyházmegyei tanító-egyesülete folyó évi augusztus hó 23- és 24-én tartotta rendező közgyűlést, mely alkalommal közelről úgy, mint távolról igen szép számban gyűlték össze Jolsvára ev. egyházunk tanúgyének felvirágoztatását szívükön hordozó tagtársak és tanúgybarátok. Sajnos, az iskolák államosítása hova tovább több tagot ragad el az egyesület kebeléből, sokan — államivá lévén — ott hagyják az egyesületet, nem gondolva azzal, hogy a vallás az, mely alapot ad az államnak, hisz a vallástalanság szülőanyja az anarchiának. No és ki kívánkoznak a magyar tinitóság közül az emberiség a fekélye közé vegyülni? Bizonyára senki! Nem hihető, hogy lenne egy is közülünk, ki feledve dajkáló anyját, vallását, mely embert formált a tudatlan lényből, elfeledné, elhagyná! Ezen közgyűlésben bucsuzott el az egyesülettől eddigi szeretve tisztelt elnökünk: Eröss Simeuel összes tisztikarával, hogy helyet engedjen az új elnöknek és tisztikarnak, ama kijelentéssel: „ezután is mint közkatona ev. egyházam tanúgyét szolgálani kívánom.” De hogy betartsam a sorrendet, a gyűlés lefolyását a következőkben adom. Jelen voltak: Szontagh Andor országgyűlési képviselő, Becser Eadre alesperes, azonkívül a lelkészi karból a nandrási, nagyrőzei, kövői lelkészek, no és a tanúgyért soha felkesülni nem szünő jolsvai lelkész, kinek is ezen gyűlés rendezéséből a fő szerep jutott ki, fogadja érte hálás köszönetünket. Ott láttuk Jolsva város t. előjáróságát, számos hölgyet és mintegy 60 egyesületi tagot. A gyűlés „Eröss vár a mi Istenünk” kezdetű énekkel vette kezdetét, melynek hatalmas akkordjai túlzengték a jó hangú orgonát is. Ezután szeretve tisztelt eddigi elnökünk: Eröss Simeuel tartalmas beszéddel nyitotta meg a gyűlést, melynek tárgysorozatát a meghívó közölte. A megejtett tisztújításnál Bellányi János rákosi tanító elnöknek, Csipkay János csetneki alelnöknek, Sándor János szirkai főjegyzőnek, Oberländer János ratkóbesi aljegyzőnek, Danis János ratkói pénztárnoknak, Puzár Gusztáv kövői ellenőrnek egyhangulag lett megválasztva. Az igazgató választmány tagjai között ott láttuk Fehér Matild gömörreppási, valamint Bartolmeidesz Adél roznayói tagokat. A gyűlés alkalmából tanúgyi kiállítás is rendeztetett az iskola tantermeiben, melyen — sajnos — az egyházmegye iskolái közül sokan távolmaradásukkal tündökölték. A nagy fáradsággal összehozott munkának azonban így is meg volt a maga erkölcsi sikere, ama szép eredmény, mely az egyes iskolák irásbeli dolgozataiban tünt ki. Fogadják a t. rendezők ezáltal is az egyesület hálás köszönetét. A közgyűlés a himnusz éneklésével végződött, mely után 12 óra felé lévén az idő, ki ki sietett a Jolsva városi fürdő felé, hogy a szellemi munka után a testnek is megadja az őt megillető részét a terített asztalnál. Régi magyar szokás szerint a felköszöntők egész árja között zártuk le ezen valóban élvezetes napot és nem várt ebédet. *Ratkóvölgyi.*

Halálozás. Ki ne ismerte volna Széplaky János városunkban. Régi polgári családból származott, s fiatal korában még ő is szép időköt élt. Azonban öreg korára a sors őt is üldözni kezdte, s elhagyatottságában folyó hó 25-én hunyt el a helybeli kórházban. Temetése 27-én ment végbe, a melyen sokan voltak jelen.

Katonáink a Tátrában. A Losoncon állomásozó 25 ik gyalogezred és 16 ik hadtest tüzérezred e hét elején vonult a Szepes- és Sáros megyékben megtartandó őszi nagy hadgyakorlatokra. Az ezredék egyrésze Zólyomnak, a másik része pedig vármegyénk éjszaki részeit érintve vonult a Tátra aljába, hol a hadműveletek kezdetüket veszik. A döntő ütközet Eperjes tájékán lesz szeptember hó 7—8-án.

Tűz. 27-én az esteli órákban nagy fény világította meg az éjszakai égboltot. A város közönsége az első pillanatokban azt hitte, hogy a szabadkai pusztá ég. Ez azonban csak csalódás volt, mert az a felett fekvő vilá-

gos-pusztán berakott termények tüze okozta a szokatlan nagy fényt, a kár jelentékeny, de úgy tudjuk biztosan volt.

Jubileum az özőrényi papírgyárban. Az emberi munkálkodás szorgalmát, kitarító magistereinek 25 esztendő fátadhatatlan tevékenységét, hű szolgálatát ünneplte meg folyó hó 22-én az özőrényi papírgyár. — Fényes tanujelét adta nemes lelkűségének a vállalat vezetője, midőn hűség, a vele már szinte összeforrt munkáit kitüntetésben részesítette, mindjobban meg erősítve ezáltal a kapcsolatot, mindinkább bizonyítékát adva annak, hogy munkásaival együtt él. Összehívta őket a lélekemelő szép k's ünnepélyre, mely alkalommal az éppen ott időző, érdemekben dus vezérigazgató Herca Vilmos meleg szavakkal üdvözölte őket. Elismeréssel és méltánlással tekintett vissza a 25 évi hű szolgálatra, melyben egyesítve látta a lankadatlan szorgalmat a példás kitarással. Annál fokozottabb volt az elismerés és méltánlás, mert a jubilánsok (mind a hatan) az élet munkásai, kik a mindennapiért folytatják 25 év óta tevékenységüket. Hatást keltő szavakkal tért aztán ki a munka nemesítő voltára és rámutatott azon szép sikerekre, melyek mind a kitarító munkásság eredményei, mert mint mondá: a munka nemesít, a munka kenyeret ad, de a munka tiszteletet és becsülést is szerez. Kitarást és sok szerencsét kívánva nekik a további munkálkodáshoz, személyesen kiosztotta köztük „inscriptio profidelibus servitiis”-képen a jutalmakat. Legnagyobb megbízhatóság közepette hangzottak el a válaszköz a jubilánsok ajkairól, kik egyszerű szavakkal, de teli érzelmmel mondták hálás köszönetet már az eddig tanúsított jóságért is és a mostani kitüntetésért is.

Országos vásár. A rimaszombati augusztus havi országos úgynevezett dinnye-vásár folyó hó 28- és 29-én tartatott meg. E vásár szokott országos vásárainak egyik legnépesebbje lenni. Sajnos azonban, ez időszereint az nem volt az, mert városunk polgármestere: Dr. Kovács László a vásár előtti napon, a hasított körmű állatoknak a vásárra való felhajtasát betiltotta. A tiltó intézkedés nagy kavarodást és megutközést keltett, s hogy a közönség a betiltás okáról kellő tájékozással bírjon és indokolatlan véleményét, a helyes hatósági intézkedéssel szemben megváltoztatása, röviden közöljük az okot az alábbiakban: Folyó hó 22-én 20 db. tehent szállítottak Aradmegyeiből vasuton városunkba, minthogy az idevonatkozó miniszteri rendelet szerint a marhákat csakis a vasuti berakodásnál kell állatorvosilag megvizsgáltatni, a kirakodásnál ellenben nem; ezen körülménynek fogva a szállított marhák a hatóság tudta-és akarat nélkül lettek a jánosii kapun lévő „Hunyady”-féle koresmában elhelyezve, 24-én történt, hogy Kerekes városi állatorvos a vágőhidon teljesített vizsgálat után visszatérőben véletlenül tudta meg, hogy a jelzett koresma istállójában idegenből szállított tehének vannak elhelyezve. Nyomban és szintén helyesen azonnal megvizsgálta a teheneket és azokon ragadós száj- és körömfájásra mutató gyanús tüneteket észlelt. — Vizsgálata eredményéről azonnal jelentést tett a polgármesternek és Palm törvényhatósági kir. állami főállatorvosnak. Palm főállatorvos, számolva a fontos és késedelmet nem tűrő körülményekkel, azonnal jelentést tett távirati uton a miniszterhez és a felügyelőséghez. 25-ig azonban sem a felügyelő, sem pedig távirati válasza nem érkezvén, dr. Kovács polgármester a 12 ik órában utazott a miniszteriumhoz. A miniszternél bejelentésére az lett a válasz, hogy a marhák azonnal ismét vizsgálat alá vevődök és ha a jelzett betegség kétségtelenül megállapítást nyerend, a vásár azonnal betiltandó a hasított körmű állatokra nézve. A polgármester hazaérkezése után tüstént vizsgálatot tartott a két állatorvossal és a vizsgálat eredménye az lett, hogy a lezárt marhák nagyfokú száj- és körömfájás betegségben vannak. Erre a polgármester folyó hó 26-án a reggeli órákban tiltó intézkedését Palm főállatorvos utján a megyei távbeszélőn leadta az összes járásbeli főszolgabíráknak és városi polgármesterek. — Ezekután úgy polgármesterünk és állatorvosaink a miniszteri rendelet értelmében helyesen jártak el és ezért nem neheztelés, hanem igenis dicséret illeti őket, hogy a válságos helyzetben oly körültekintően és gyorsan jártak el. Jól tudjuk és sajnos, hogy ebből az intézkedésből nagy kár hárult a vidéki és különösen a városi közönségre, de vegye tudomásul a közönség: hogy ez esetben, különösen a mai embertelen, önző szerencsétlen viszonyok között a polgármester is, meg az állatorvosok is állásukkal játszottak. — Nem lesz azonban a kár oly jelentékeny, mint gondoljuk, mert a pótvásár kérelmezésével és engedélyezésével lehet azon könnyíteni. Ajánljuk azonban, hogy a szállítást engedélyező aradmegyei hatóság ellen a feljelentés megtételessék.

A Tátrától a Mátráig gyalog. A budapesti Gábor fiúinternátus, mely a külföldön annyira elterjedt pedagógiai szempontból oly nagy jelentőségű szünidei diákvándorlásokat a maga körében már évek óta meghonosította, az idén a magas Tátrában töltött vakációt ismét tiznapos gyalogvándorlással fejezte be. A növendékek az intézet igazgatójának és egy tanárnak vezetése alatt Uj Tatrafürdőre Poprad—dobsinai jégbarlang—Vereckő—Murány—Tiszolc—Rimaszombat—Ajnácskőn át Paradg, onnan a Mátrán keresztül Gyöngyösön vándoroltak és folyó hó 24-én jó egészségben és kitűnő hangulatban tértek vissza Budapestre.

Eulenburg Nagyrőcsén. Nagyrőcséről kapjuk a hírt, hogy ott egy budapesti Hegedűs nevű fogtechnikus személyében ismét egy Eulenburg herceg, vagyis egy nem normális ember támadt fel és bűnös eszelekményei által vonta magára a büntető bíróság figyelmét. Az esetről eddig csak annyit tudunk, hogy két fiatal fiú az áldozata e jeles alaknak, kiknek panaszára nevezett ellen a vizsgálat el is lett rendezve. A rimaszombati kir. ügyészség a vizsgálat megejtése céljából a nagyrőcei rendőrkapitányt kereste meg. A rendőrkapitány vádlottat megidézte, a kihallgatást foganatosította, melynek során Hegedűs ur beismerő vallomást tett. A vallomás beérkezése után az ügyészség nyomban elrendelte nevezett előállítását, de az elfogatási paranas már későn érkezett, mert Hegedűs ur ez alatt meglépett. Lipunk zártakor azonban arról értesülünk, hogy a jó madarat Zsolnán elesítették és folyó hó 28-án este a kilencz órási vonattal ide kísérték.

Vasuti baleset. F. hó 25-én Tornalja vasútállomáson egy vasuti fékző, vigyázatlansága folytán a vonat kerekei alá került, mely egyik lábát lemetszette.

Vakmerő cigánytámadás. Ismét panaszt kaptunk az oláhezigányok ellen. E héten valamelyik napon Rimatamásfaluban beállított egy oláh cigányasszony özv. **Molnár Jánosnéhoz**, s a megszokott ámitások között igyekezett egyet mást, mi kezégyébe esett, elesenni. A szemes háziasszony vigyázata folytán ez nem sikerült, kérésre fogta a dolgot. Molnárné azonban kikergetéssel válaszolt az erőszakoskodó cigány nőnek, mire ez egy kést rántott elő és dühösen támadt reá a védtelen háziasszonyra. Molnárné csak futással és nagy lármával tudott a támadó cigánytól megmenekülni. Ez ismét megint egy eset, hogy napról napra jobban és jobban veszélyeztetik az oláhezigányok a személy- és vagyonbiztonságot.

Utonállás. Szintén a héten esett meg, hogy egy borsodmegyei ember gyalogszerrel igyekezett városunk felé a jánosii-uton a késő esteli órákban. Egyszerre csak két-három ember rohanta meg az utast és ruhájától akarta megfosztani. Szerencsére azonban segélykiáltásaira a közelben levő mezőőr elősietett és fegyverét fogva a támadókra, azok megfutamítottak. A gyanu ez esetben is az oláhezigányokra esik.

Árlejtés tűzifára. A tornaljai kir. járásbíró és fogház helyiségeinek az 1909—10—11 évek fűtéséhez szükségelt mindig a szükséghez mért, de 107 q ürmért meg nem haladható tűzifának beszerzésére árlejtsést hirdet, melynek megtartására határidőül az 1908. évi október hó 2-ik napjának, délelőtti 9 óráját a kir. járásbíró hivatalos helyiségében kintüzi s erre árlejteni szándékozók 50 korona bánatpénzzel ellátva azzal hívja meg, hogy az árlejtsési feltételeket ezen kir. járásbíró jegyzői irodájában a kintüztött határidő előtt a hivatalos órák alatt bármikor megtekinthetők.

Kiadó.

Az **Andrássy-utca sarkán**, első számú házban **egy bolt azonnal** és egy három szobás **csinos lakás november 1-étől** bérbé adók **Kossuth-utca 41. számú ház pedig eladó.** Venni vagy bérleni kívánók értekezhetnek: 4—*

Andrási, fényképészszel.

Hirdetmény.

4060. sz. — **Kerekegeda** község telekkönyve birtokszabályozás következtében átalakított és ezzel egyidejűleg azokra az ingatlanokra, a melyekre az 1886. XXIX., az 1889. XXXVIII. és az 1891. XVI. t.-cz. a tényleges birtokos tulajdonjogának bejegyzését rendelik, az 1892. XXIX. t.-czikben szabályozott eljárás a telekkönyvi bejegyzések helyesbítésével kapcsolatosan foganatosított.

És azzal a felhívással tétetik közzé:

1-ször: Hogy mindazok, kik az 1886. XXIX. t.-cz. 15. és 17. §§-ai alapján, ideértve e §§-oknak az 1889. XXXVIII. t.-cz. 5. és 6. §§-aiban és az 1891. XVI. t.-cz. 15. §-a a) pontjában foglalt kiegészítését is, valamint az 1889. évi XXXVIII. t.-cz. 7. §-a és az 1891. XVI. t.-cz. 15. §-a b) pontja alapján eszközölt bejegyzések, vagy az 1886. XXIX. t.-cz. 22. §-a alapján történt törlések érvénytelenségét kimutathatják, e végből törlési kereseteket hat hónap alatt, vagyis 1909. február 28-ik napjáig bezárólag a telekkönyvi hatóságához nyújtsák be, mert ezen meg nem hosszabbítható záros határidő eltelte után indított törlési kereset, annak a harmadik szemelynek, a ki időközben nyilvánkönyvi jogot szerzett, hátrányára nem szolgálhat.

2-ször: Hogy mindazok, a kik az 1886. XXIX. t.-cz. 16. és 18. §§-ainak eseteiben, ideértve az utóbbi §-nak az 1889. XXXVIII. t.-cz. 5. és 6. §§-aiban foglalt kiegészítéseit és a tényleges birtokos tulajdonjogának bejegyzése ellenében ellentmondással élni kívánnak, írásbeli ellentmondásukat hat hónap alatt, vagyis 1909. február hó 28-ik napjáig bezárólag a telekkönyvi hatóságához nyújtsák be, mert ezen meg nem hosszabbítható záros határidő eltelte után ellentmondásuk figyelembe vételni nem fog.

3-szor: Hogy mindazok, a kik a telekkönyvi átalakítása tárgyában tett intézkedések által, nemkülönben azok, a kik 1-ső és 2-ik pontban körülírt eseteken kívül az 1892. XXIX. t.-cz. szerinti eljárás és az ennek folyamán történt bejegyzések által előbb nyert nyilvánkönyvi jogukat bármely irányban sértve vélik, ideértve azokat is, a kik a tulajdonjog arányának az 1889. XXXVIII. t.-cz. 16. §-a alapján történt bejegyzését sérelmesnek találják; e tekintetben felszólamlásukat tartalmazó kérvényeket a telekkönyvi hatóságához hat hónap alatt, vagyis 1909. február hó 28-ik napjáig bezárólag nyújtsák be, mert ezen meg nem hosszabbítható záros határidő elmulása után az átalakításkor közbejött téves bevezetésből származó bármilyen igényeket jó hiszemű harmadik szemelyek irányában többé nem érvényesíthetik, az említett bejegyzéseket pedig csak a törvényes, rendes útján és csak az időközben nyilvánkönyvi jogokat szerzett harmadik szemelyek jogainak sérelme nélkül támadhatják meg.

Kelt Rimaszombatan, a kir. törvényszék mint telekkönyvi hatóságnál 1908. évi augusztus hó 14-én.

2—3 **Dr. Musotter**, kir. tszéki bíró.

Tanulók felfogadtatnak!

Rimaszombatan, az épülőfélben levő új aczélárugyárhoz több egészséges és erős testalkotású, 13—14 éves irni, olvasni tudó fiú 3 évi tanidőre fizetéssel felfogadtatnak. — Az üzem októberre nyílik meg, addig is jelentkezni lehet **Gaál Emil** urnál helyben.

3—3
Eladó ház.
Deák Ferenc-utca 22 szám alatt lévő ház szabad kézből eladó. — Értekezhetni lehet özv. **Gasko Józsefnél** Rózsa utca 20 ik sz. alatt.

Uj mészáros- és hentes-üzlet.

Tisztelettel hozom a nagyérdemű közönség tudomására, hogy Budapest elsőrendű mészáros és hentes áru üzleteiben 12 éven át szerzett tapasztalataimmal Rimaszombát városában a **Tamárfali-uton** levő **Molnár Pál** féle sarokházban folyó évi **szeptember hó 5-ik napjától** kezdődőleg önálló

mészáros- és hentesárú-üzletet

nyitok, hol a nap bármely szakában friss marha- és sertés-hus kapható lesz. Ugyancsak kapható lesz mindentéle hentesáru, bel- és külföldi felvágott, virsli és kolbászművek.

Főtörökvésem leendő a n. é. közönségnek — ki fogástalan és pontos kiszolgálás mellett — elismerését kiérdemelni. — Szíves és jóakaratu pártfogást kér

1—2 **KOSKÓ LAJOS**,
mészáros- és hentesmester.

Ruhaüzlet megnyitás!

Van szerencsém tisztelettel értesíteni Rimaszombát város és vidékének nagyérdemű közönségét, hogy a Kossuth-utca 3. sz. alatt **dr. Weinberger Resző ur házában Somogyi Kálmán** kiváló szaklérfü és szabász vezetése mellett nagy

férfi- és gyermek-ruharaktárt

tartok minden idényre megfelelő kész árukban. — Uj öltözékek a legújabb divat szerint, a legjobb anyagból gyorsan és pontosan készíttetnek.

A n. é. közönség szíves pártfogását kérve vagyok

kiváló tisztelettel:
WÉSER HERMAN.

Hirdetmény.

280. sz. — Alulírott bírósági végrehajtó az 1881. évi LX. t.-cz. 102 §-a értelmében ezennel közhírré teszi, hogy a rimaszombati kir. törvényszéknek 1905. évi 5427. számú végzése következtében Nagy József ügyvéd által képviselt a rimaszombati hitelszövetkezet javára **Kossuth József és társa** ellen 400 kor. s. jár. erejéig 1905. évi november hó 8-án foganatosított kielégítési végrehajtás útján felülfoglalt és 2740 koronára becsült következő ingóságok, u. m.: malom hengershák és csikók nyilvános árverésen eladatnak.

Mely árverésnek a rimaszombati kir. járásbíró 1908. évi V. 225/2. számú végzése folytán 400 korona tőke követelés, ennek 1905. évi július hó 25. napjától járó 6% kamatai, 1/3% váltódíj és eddig összesen 97 korona 89 fillérben bíróilag már megállapított költségek erejéig Csizben, a helyszínen leendő eszközésére **1908. évi szeptember hó 12. napjának** d. e. 10 órája határidőül kintüztetik és ahhoz a venni szándékozók ezennel oly megjelöléssel hívatnak meg, hogy az érintett ingóságok az 1881. évi LX. t.-czik 107. és 108. §-a értelmében készpénzfizetés mellett a legtöbbet ígérőnek szükség esetén becsáron alul is el fognak adatni.

A mennyiben az elárverezendő ingóságokat mások is le és felülfoglaltatták és azokra kielégítési jogot nyertek volna, ezen árverés az 1881. évi LX. t.-cz. 102 § értelmében ezek javára is elrendeltetik.

Kelt Rimaszombatan, 1908. évi augusztus hó 19-én.

Kovács Géza, kir. bir. végrehajtó.

Tanulónak

egy 13—14 éves fiú, ki magyarul helyesen írni és olvasni tud, **RÁBELY MIKLÓS** könyvnyomdájában szeptember 1-ére felfogadtatik.

Kereskedő tanulókul
két jó házból való fiú fölvétetik — tót nyelvet bírök előnyben részesülnek — **SZOYKA PÁL**
női közimunka, rövid-, szövött-, díszmü és divat-áru üzletében **Rimaszombat.** 12—*

ELADÓ BUTOR.

Két ágy, két szekrény, két éjjeli szekrény s egy fehér márvány mozdó eladó. **Kinél?**
Megtudható e lap kiadóhivatalában. 3—4

MEGHIVÁS.

A „Gömöri Faipar Részvénytársaság“

XVI. évi rendes

KÖZGYÜLÉSÉT

Pelsőczön, 1908. szeptember hó 13-án d. u. 3 órakor tartja, melyre a t. cz. részvényesek ezennel meghivatnak.

A közgyűlés tárgyai:

1. Az igazgatóság évi jelentése.
2. A felügyelő-bizottság jelentése.
3. A mérleg előterjesztése s a tiszta jövedelem felletti határozat.
4. A felügyelő bizottság választása 3 évre.

Pelsőcz, 1908. évi augusztus hó 27-én.

Szentiványi Árpád sk.,
közgyűlési elnök.

JEGYZET: Az igazgatóság és felügyelő-bizottság jelentése és a mérleg 8 nappal a közgyűlés előtt a társaság irodájában közzétételnek s a részvényesek által megtekinthetők.

Kivonat az alapszabályokból:

9. §. A közgyűléseken csak azon személyesen vagy meghatalmazottak által megjelent részvényesek bírnak szavazati joggal, a kik előmutatóra szóló részvényeiket le nem járt szelvényekkel együtt a közgyűlés előtt felmutatták s ezekért igazoló jegyet kaptak. Ezen igazolványok névre szólnak, kintüztetik a letéteményezett részvények s az ezek után járó szavazatok mennyiségét s csak a nevezett szemelyre bírnak érvénnyel. Az így felmutatott és átadott részvények szelvényeikkel csak az illető közgyűlés bevégezte után az igazolványok visszaadása mellett vehetők vissza.

ELADÓ HÁZ.

Istók Pál tornaljai lakos a főutcán levő házát — családi körülmények végett — szabad kézből eladja. A venni szándékozók tudakozódhatnak ugyanott a tulajdonosnál. 1—3.

Eladó koresma.

Jánosi község urbérései, illetve a község tulajdonát képező koresma az összes rajta levő épületekkel és hozzátartozókkal együtt **1908. évi szeptember hó 13-án** d. u. 1/2 órakor a községi bíró házában megtartandó árverésen örökáron eladatnak.

A koresmaépületben van egy bolt, koresmahelyiség, két lakoszoba, konyha, kamra stb., van továbbá egy köböl épült és eszerépszindelyvel fedett nagy állás, eszerépszindelyvel fedett vágóhid, istálló, faskamara, az udvaron kut, jégverem stb.

Az egész terület másfél hold. Árverelni, illetve venni szándékozók a fent kiirt időre és helyre meghivatnak.

A feltételek addig is a község bírájánál megtudhatók. 1—2

Eladó vagy bérbé kiadó ház.

Tornalján, november 1-től kezdődőleg egy kényelmes lakás raktárak és melléképületekkel együtt bérbé kiadó, esetleg örök áron is eladó. Értekezhetni lehet: **Deutsch Mórral** Tornalján. 2—2

ISKOLAKÖNYVEK

ódon és új állapotban,

továbbá

mindenféle iskolai szerek

nagy választékban kaphatók:

Ifj. RÁBELY MIKLÓS

könyv- és papirkereskedésében Rimaszombat,
Deák Ferenc-utca 8. szám.

Iskolakönyvek olcsón és azonnal beköttenek,